

A

A, zrakoplovstvo: oznake FAI za klasu slobodni baloni.

A 1, modelarstvo: oznaka za slobodno leteći model jedrilice klase F 1A; ukupna površina do 18 dm², a od 1971 do 25 dm². U mnogim zemljama u toj klasi održavaju se natjecanja.

A 2, modelarstvo: oznaka za slobodno leteći model jedrilice klase F 1A; ukupna površina je 32–34 dm², ukupna tež. 410 g. Od 1950 održava se i PS; taj model nazivao se još: nord. jedrilica, odn. nord. klasa.

A-15, oznaka rekordne zrakoplovne jedrilice u SSSR, raspon krila 18 m; s A-15 postignuti su rekordi SSSR i SR u brzini, u trokutu (100 km) 111 km/h, (200 km) 75 km/h; žene 73.4 km/h, te prelet s određenim ciljem 714 km.

A-, B-, C-stupanj težine, sp. gimnastika: uobičajena podjela elemenata vježbi iz slobodnog sastava za muškarce (propis FIG od 1954); A-stupanj predstavlja najnižu težinsku vrijednost, B-stupanj srednju, a C-stupanj najvišu. Svaki sastav mora imati određeni br. elemenata iz A-, B- i C-stupnja. Elementi A-stupnja vrijede 0,2 b., B-stupnja 0,4 b. i C-stupnja 0,6 b. Za izostavljanje nekog elementa iz kompozicije odbija se njegova težinska vrijednost, Br. elemenata od vrijednosti propisan je za svako natjecanje Pravilnikom za ocjenjivanje ili propozicijama.

à l'américaine → skakanje na sreću

a tempo, šah: izraz za brzu igru bez vremena za razmišljanje.

a volapié (španj.), borbe s bikovima: ubijanje bika iz pokreta.

A značka, priznanje sportašu za postizanje pravilima definirane razine kvalitete u modelarstvu i padobranstvu; dodjeljuje se za prvi, najniži stupanj; 1) raketno modelarstvo: treba postići jedan let modela klase S 3B u trajanju najmanje od 1 min ili modela klase S 6B najmanje od 30 sek; 2) zrakoplovno modelarstvo: treba postići jedan od navedenih uvjeta: a) tri leta u klasi F 1, u trajanju od po 1 min, u toku jednog dana; b) u klasi F 2 jedan let s postignutom brzinom najmanje od 60 km/sat; c) u klasi F 1D 1 let u trajanju najmanje od 1 min; 3) padobranstvo: najmanje 10 skokova, od kojih 5 skokova na cilj s prosječnom udaljenošću 50 m od cilja. U zrakoplovnom jedriličarstvu A 2, je ukinuta.

AA, zrakoplovstvo, oznaka FAI za klasu: slobodni baloni punjeni plinom

AAA (engl. Amateur Athletic Association), Amaterski atletski savez (Engleske), sa sjedištem u Londonu, osn. 1880 u Oxfordu.

AAU (engl. Amateur Athletic Union), Amaterski atletski savez (SAD), osn. 1879. U početku je, pored atletike, vodio brigu i o boksu, gimnastici, amer. handballu, plivanju, potezanju konopa, slobodnom i klasičnom rvanju, dizanju utega, košarci, odbojci, baseballu u dvorani i squashballu. Poslije se opredijelio samo za atletiku.

Abaffy, Branislav (1923–45), svestrani sportaš, član Zemenskoga mačevalačkog kluba i Veslačkog kluba Galeb. Od 1939 član SKOJ i njegov rukovodilac u Zemunu, zbog čega je hapšen i zatvaran. Od 1943 borio se u Drugoj proleterskoj i Šumadijskoj brigadi do kraja rata, kada su ga, kao političkog komesara, mučke ubili četnici.

Abaffy, Janko (1925–44), svestrani sportaš, član Zemenskoga mačevalačkog kluba i Veslačkog kluba Galeb. Od 1941 član SKOJ, hapšen i zatvaran. Od 1943 borio se u Trećoj vojvodanskoj brigadi u Bosni, gdje je i poginuo.

Abalakov, Vitalij Mihajlovič (1906), sovj. alpinist, 12 puta planinarski prvak i zaslužni majstor sporta SSSR. Svojim usponima u Kavkazu, Pamiru, Altaju i Tien Shanu te kao vođa 12 ekspedicija stekao naziv oca sovj. alpinizma.

Abarth, tal. tvornica automobila sa sjedištem u Torinu. Osnivač je 1949 bio austr. motociklist i konstruktor Carlo Abarth (rod. 1908). Osnovna djelatnost tvornice A. bilo je poboljšanje, daljnji razvoj i pripremanje serijskih vozila Fiata, Simce i Porschea za korištenje u sp. namjene.

ABC tehnike, časopis Narodne tehnike Hrvatske, pokrenut 1956; donosi uputstva i informacije za rad zrakoplovnog, raketnog, automobilske i brodarskog modelarstva i dr.

abdukcija (lat. abductio), odmicanje ekstremiteta (u odnosu na medijalnu ravninu) u jednom ili više zglobova; pokret koji nastaje radom mišića abduktora.

Abramovič, Vsevolod Mihajlovič (1887–1913), rus. pilot i konstruktor aviona. Svojim usavršenim biplanom izvršio je 1912 sa jednim putnikom let iz Berlina u Sankt-Petersburg. preletjevši 1500 km u nekoliko etapa, te postigao više svj. i nac. rekorda. U opisu tog leta ukazao na problem letenja i zrakoplovne navigacije.

Absolon, Karel (1877–1960), čehoslov. bio-speleolog; istraživač krša, istraživao i područja naše domovine, od Cerkničkog jezera preko Istre, Dalmacije, BiH do CG. U toku svojih ispitivanja Dinarskog krša regi-

strirao oko 2000 spilja, sakupivši vrijednu podzemnu faunu, u poznatoj kolekciji *Bio-speleologica balcanica*. O čestim obilascima našeg krša (spilju Vjetrenicu na Popovom polju posjetio je 27 puta) napisao je niz naučnih radova.

acikličko kretanje, biomehanika: složeno kretanje u kojem se tijelo premješta raznom brzinom u nejednakom vremenskom trajanju, u različitim prostornim ravninama bez tendencije za ponavljanjem jednakih pokreta, ali je usmjereno nekom krajnjem cilju; a.k. ima početak, trajanje i završetak. Tipični primjeri takvih kretanja postoje u tzv. acikličkim sportovima, kao što su sp. igre, borilački sportovi, sp. gimnastika, neke discipline atletike (skok udalj, bacanje kugle i dr.).

Ackermann, Rosemarie (1952), atletska reprezentativka Njemačke DR; pobjednica u skoku uvis na OI 1976 i na PE u dvorani 1976; skokom od 2 m 1977 premašila SR. Anketom ISK izabrana za najbolju sportašicu svijeta za 1977.

R. ACKERMANN

Aconcagua, vrh u Andama (oko 7040 m); najviši vrh Sjv. i Juž. Amerike i zap. hemisfere; prvi put osvojen 1897 (Fitzgeraldova ekspedicija). Jugoslaven Tibor Sekelj uspeo se na A. 1944 i 1945. Hrv. alpinistička ekspedicija osvojila je vrh 17. II 1975 pod vodstvom Jerka Kirigina.

acqualung → akvalung

Acropolis, grč. automobilski reli koji se vozi od 1952 za PS vozača i tvornica; duž. staze je oko 3000 km, od toga 1000 km otpada na pedesetak brzinskih ispita (15–18 noćnih).

action (franc.; borba), rvanje: riječ poticanja suca na strunjači rvaču koji, nakon što je svog protivnika doveo u položaj partera, ne pokušava više na njemu izvršiti nijedan zahvat.

activer (franc.; požuriti), rvanje: riječ poticanja suca rvačima na strunjači u toku borbe, ako oni u međusobnom kontaktu ostanu pasivni.

Ćimović, Jovan (1948), nogometni reprezentativac sa 44 nastupa, član FK Crvena zvezda (Beograd), zaslužni sportaš Jugosla-